

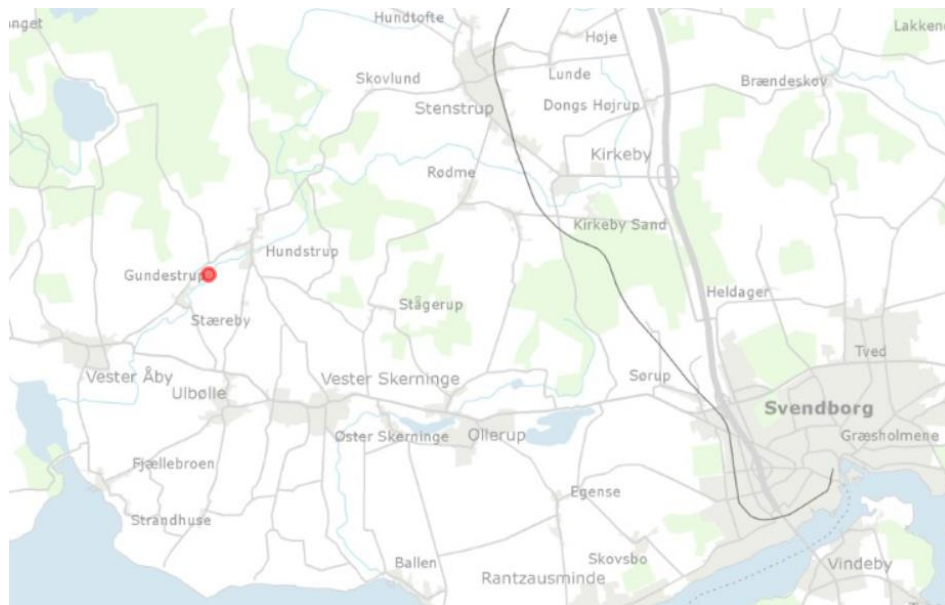
Afgørelse om at der ikke kan gennemføres vandløbsrestaurering i Hundstrup Å ved Gundestrup Mølle grundet hensynet til de kulturhistoriske interesser.

13. juni 2018

Gundestrup Mølle ligger i Svendborg Kommune 15 kilometer vest for Svendborg på den nedre del af Hundstrup Å omtrent 6 kilometer fra udløbet i Det Sydfynske Øhav. Vandløbssystemet afvander store dele af den vestlige del af Svendborg Kommune, og oplandet til Gundestrup Mølle er 59 km². Hundstrup Å og Gundestrup Mølles beliggenhed fremgår af kortet nedenfor.

Sagsid: 18/14264
Afdeling: Byg, Natur og Miljø
Ref: Marianne Wedderkopp

I statens Vandområdeplan for 2015-2021 for Det Sydfynske Øhav er Gundestrup Mølle udpeget som en indsats, hvor der skal fjernes en fauna-spærring (reference nr. ODE-715).

Figur 1: Kortet viser beliggenheden af Hundstrup Å og Gundestrup Mølle (røde prik).

Svendborg Kommune har gennemført en forundersøgelse i samarbejde med Rambøll. Svendborg Museum og Dansk Møllerforening har i forbindelse med forundersøgelsen udtalt sig om Gundestrup Mølles bevaring og de kulturhistoriske værdier for området.

Miljø-, Klima- og Trafikudvalget har efterfølgende på deres møde den 6. juni 2016 og på baggrund af disse udtalelser besluttet, at vandløbsrestaureringen ikke skal gennemføres på grund af de kulturhistoriske værdier.

På den baggrund træffer Svendborg Kommune følgende afgørelse:

Afgørelse efter vandløbslovens § 37, stk. 3.

På baggrund af en forundersøgelse herunder Svendborg Museums udtalelser meddeler Svendborg Kommune som vandløbsmyndighed jævnfør vandløbslovens § 37, stk. 3:

At der ikke kan gennemføres restaureringsforanstaltninger i Hundstrup Å ved Gundestrup Mølle herunder genopretning af vandløbs naturlige løb og fjernelse af fysiske spærringer for vandgennemstrømningen, da der derved tilsidesættes væsentlige kulturhistoriske interesser.

Afgørelsen er truffet på baggrund af en konkret vurdering af de kulturhistoriske konsekvenser for mølleanlægget ved Gundestrup Mølle.

Baggrund for afgørelsen

Vandområdeplan for Det Sydfynske Øhav udgør sammen med de øvrige danske vandplaner en samlet plan, der har til formål at forbedre vandmiljøet i Danmark. De skal sikre renere grundvand samt renere vand ved kysterne, i søer og i vandløb i overensstemmelse med EU's vandrammedirektiv. I direktivet hedder det, at alle EU-landes vandområder skal have miljøtilstanden: *"God økologisk tilstand"*. Det er en forudsætning for, at vandløb opnår målopfyldelse, at smådyr og fisk kan vandre frit både opstrøms og nedstrøms i et vandløb. I vandplanerne udtrykkes kravet ved det såkaldte hydromorfologiske kvalitetselement "kontinuitet".

Jævnfør vandplanernes bindende indsatsprogram (som er en handleplan) skal der derfor gennemføres en lang række restaureringsindsatser i vandløbene. En af disse indsatser er restaurering af Hundstrup Å ved Gundestrup Mølle. Her er mølleopstemningen i dag en spærring for vandløbets dyreliv og dermed en hindring for, at vandløbet kan opfylde vandplankravet om kontinuitet.

Efter vandløbsloven skal Svendborg Kommune, som vandløbsmyndighed sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten. Det er således en kommunal opgave at søge vandplanens indsatser i vandløb realiseret.

Kommunen kan således træffe beslutning om gennemførelse af restaureringsprojekter, der forbedrer de fysiske forhold i og omkring vandløb. Et restaureringsprojekt kan dog ikke gennemføres, hvis der derved tilside-sættes væsentlige kulturhistoriske interesser (vandløbslovens § 37, stk. 3).

En forudsætning for fortsat mølle- og turbinedrift ved Gundestrup er at Hundstrup Å kan opstemmes, så møllesøen og faldet er tilstede, så det kan levere energi til mølles hjul eller turbine. Opstemningen er samtidig en fysisk spærring i vandløbet, som forhindrer fisk og smådyrs frie vanddringer i vandløbet.

I forbindelse med gennemførelse af forundersøgelsen med detailprojekt er der udarbejdet 3 muligheder for at gennemføre den nødvendige restaureringsindsats under forskellig grad af hensyn til de kulturhistoriske interesser.

I overskriftsform ser de således ud:

1. Opstemningen fjernes og ådalen genskabes.
2. Der etableres et nyt forløb af Hundstrup Å øst for mølledammen. Opstemningen bevares, så den eksisterende drift af turbinen kan fortsætte næsten uændret. Faunapassagen vil kun i begrænset omfang forbedre faunapassagen i Hundstrup Å.
3. Der etableres et nyt slynget forløb øst for mølledammen, hvori hele Hundstrup Ås vandføring skal løbe. Mølledammen bevares idet den vil få tilført vand fra et mindre tilløb. Forslaget muliggør demonstrationsdrift af turbine.

Som en del af forundersøgelsen har Svendborg Museum forholdt sig til de tre projektforslag. Svendborg Museum oplyser, at der formentlig uden afbrud og i forskelligt omfang har været vandmølledrift ved Gundestrup de sidst cirka 500 år. Under besættelsen blev der installeret en turbine, som skulle levere elektricitet til Gundestrup Mejeri. Turbinen er fortsat i drift, og strømmen benyttes i dag til opvarmning af møllens stuehus.

Vedrørende mølleanlæggets bevaringsværdi er det Svendborg Museums vurdering, at:

- Gundestrup Mølle rummer væsentlige kulturhistoriske interesser, og at den er en typisk repræsentant for de større fynske vandmøller. Den vidner ikke alene om møllernes betydning i det ældre

landbrugssamfund, men turbinehuset fra 1941 fortæller også om vilkårene under besættelsen.

- Der er tale om et enestående helstøbt kulturmiljø med lang kontinuitet i udnyttelsen af vandkraften. Bygningerne til gårdens landbrug er stærkt ombyggede, men mølleanlægget med turbinehus, stuehus og kornlade er velbevarede.
- Enhver større ændring af mølledam, opstemning, sluser og åforløb vil true de kulturhistoriske værdier på stedet.

I forbindelse med denne afgørelse ligger Svendborg Kommune særlig vægt på museets vurdering om, at enhver større ændring af mølledam, opstemning, sluser og åforløb vil true de kulturhistoriske værdier på stedet.

Forundersøgelsesrapporten inklusiv Svendborg Museums udtalelse dateret juni, 2014 er vedlagt denne afgørelse som bilag. Som supplerende baggrundsviden vedlægges også Svendborg Kommunes "Notat Om vandplanindsatsen ved Gundestrup Mølle" fra juni 2016, der er udarbejdet i forbindelse med Miljø-, Klima- og Trafikudvalgets behandling af sagen den 6. juni 2016.

Klagevejledning

Ovenstående afgørelse kan, i henhold til vandløbsloven § 80 påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelserne er offentliggjort. Afgørelsen vil blive annonceret på Svendborg Kommunes hjemmeside den 12. juni 2018. **Klagefristen på denne afgørelse er onsdag den 11. juli 2018.**

Du klager digitalt via Klageportalen, som du har adgang til via www.borger.dk eller www.virk.dk.

Du skal betale et gebyr på 900 kroner til Miljø- og Fødevarerklagenævnet for at få behandlet klagen. Hvis du får helt eller delvist medhold i klagen, får du gebyret refunderet.

Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Svendborg Kommune, som videresender anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Det er Miljø- og Fødevarerklagenævnet, der træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Hvis du har spørgsmål til afgørelsen, er du velkommen til at kontakte undertegnede.

Venlig hilsen

Marianne Wedderkopp
Teknisk chef
Direkte telefon 62 23 30 00

Bilag

- FAUNAPASSAGE GUNDESTRUP MØLLE HUNDSTRUP Å
- Notat Om vandplanindsatsen ved Gundestrup Mølle

Kopimodtagere:

Berørte lodsejere:

- Kim Rasmussen og Birthe Kirstine Rasmussen, Åbyvej 58, 5762 Vester Skerninge
- Birger Jensen, Åbyvej 47, 5762 Vester Skerninge
- Kurt Jensen, Fåborgvej 452, 5600 Fåborg
- Torben Elleskov Christensen, Åbyvej 39, 5762 Vester Skerninge

Relevante myndigheder og interesseorganisationer:

- Dansk Botanisk Forening, Fynskredsen v/ Lars Christiansen (fynskredsen@botaniskforening.dk)
- Dansk Møllerforening v./Susanne Jervelund (dansk-moller@gmail.com)
- Danmarks Naturfredningsforening (dn@dn.dk)
- Danmarks Naturfredningsforening, Svendborg (svendborg@dn.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening, Svendborg (svendborg@dof.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening (natur@dof.dk)
- DTU Aqua (aqua@aqua.dtu.dk)
- Danmarks Sportsfiskerforbund (post@sportsfiskerforbundet.dk)
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Fyn v./Frode Thorhauge (frodet-horhauge@stofanet.dk)
- Ferskvandsfiskeriforeningen (nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk)
- Fiskeriinspektorat ØST (inspektoratoest@lfst.dk)
- Fiskeriinspektorat ØST, Fredericia v./ Jimmy Langelund Jensen (jlj@lfst.dk)
- Friluftsrådet (sydfyn@friluftsradet.dk)
- Kystdirektoratet (kdi@kyst.dk)
- Miljøstyrelsen (info@mst.dk)
- Svendborg Museum (info@svendborgmuseum.dk)
- Svendborg Sportsfiskerforening (post@svendborg-sportsfiskerforening.dk)
- Vandpleje Fyn (mailto:soren@knabe.dk)